

ЗАСОБИ ОХОРОНИ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ДИРЕКТИВА 2016/943)

MEANS OF PROTECTING TRADE SECRETS IN CRIMINAL PROCEEDINGS: HARMONISATION OF NATIONAL LEGISLATION WITH THAT OF THE EUROPEAN UNION (DIRECTIVE (EU) 2016/943)

Буравська А.А., студентка III курсу юридичного факультету
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Стаття присвячена дослідженню питання засобів охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні. Методологічну основу дослідження складає низка загальнонаукових та приватно-наукових методів, зокрема порівняння, узагальнення, діалектичний та формально-юридичний метод, також методи дедукції та індукції, системного та комплексного аналізу. Актуальність теми зумовлена тим, що перспектива втрати конфіденційності комерційної таємниці в ході кримінального провадження утримує власників комерційних таємниць від участі в кримінальному процесі, сприяння розкриттю справи та здійснення справедливого правосуддя, що ставить під загрозу ефективність передбачених законодавством заходів, процедур і засобів охорони комерційної таємниці та завдання кримінального провадження, що передбачені статтею 2 Кримінального процесуального кодексу України. У статті зосереджено увагу на аналізі сучасного стану правового регулювання засобів охорони комерційної таємниці та розробці пропозицій щодо засобів охорони комерційної таємниці, зважаючи на зарубіжний досвід та питання гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського союзу, а саме з Директивою 2016/943, яка має важливе значення для регулювання комерційної таємниці. Розроблено пропозиції щодо використання таких засобів охорони комерційної таємниці, як надання, учасникам, яким стало відомо про комерційну таємницю, письмової розписки про нерозголошення цієї комерційної таємниці; обмеження кола осіб, які мають доступ до доказів або слухання; процесуальні рішення не повинні містити відомостей, що становлять комерційну таємницю; кримінальне провадження здійснюється у закритому судовому засіданні впродовж усього провадження; учасникам, які беруть участь у кримінальному провадженні, у якому присутня комерційна таємниця, забороняється робити виписки та копії з матеріалів, які містять дані про неї. Запропоновано прийняти нормативно-правовий акт, який б регулював здійснення кримінального провадження, у якому наявна комерційна таємниця.

Ключові слова: комерційна таємниця, засоби охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні, кримінальне провадження.

The article is devoted to the study of the issue of means of protection of trade secrets in criminal proceedings. The methodological basis of the study is a number of general scientific and private scientific methods, in particular, comparison, generalization, dialectical and formal-legal method, as well as methods of deduction and induction, systematic and comprehensive analysis. Relevance of the topic is due to the fact that the prospect of loss of confidentiality of trade secrets in the criminal proceedings deters business secrets owners from participating in criminal proceedings, contributing to the disclosure and fair justice, which threatens the effectiveness of measures, procedures and means prescribed by law to protect trade secrets. criminal proceedings, which are provided by article 2 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. The article focuses on the analysis of the current state of legal regulation of the protection of trade secrets and the development of proposals on the means to protect trade secrets, taking into account foreign experience and issues of harmonization of national legislation with the European Union legislation, namely the Directive 2016/943, which is important for the regulation of trade secrets. The article draws attention to the judicial practice related to the protection of trade secrets in criminal proceedings, the possibility of obtaining temporary access to trade secrets on request in criminal proceedings. Moreover, attention is drawn to the jurisprudence of the United States of America on the legal regulation of trade secrets and the possibility of access to them in criminal proceedings and conducts its analysis. The proposals to use such means to protect trade secrets, as providing, the participants who became aware of the fact that the commercial secret is known to them, are developed. The author proposes to adopt a legal act to regulate the implementation of criminal proceedings in which there is a trade secret.

Key words: trade secret, means of protection of trade secret in criminal proceedings, criminal proceedings.

Актуальність. Інформація є невіддільною частиною нашого життя, тому принципами інформаційних відносин є гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації (ч. 1 ст. 2 Закону України «Про інформацію») [1]. Проте деяка інформація у кримінальному провадженні має особливий статус, який дозволяє, з метою захисту своїх прав та інтересів, обмежувати доступ сторонніх осіб до неї, до такої інформації відноситься і комерційна таємниця. Так, комерційна таємниця високо цінується у Франції, Австрії, Нідерландах, Італії та у більшості європейських країн, що є членами Європейського Союзу, враховуючи стратегічний курс нашої держави на набуття членства в ЄС, важливою є гармонізація національного законодавства з Директивою (ЄС) 2016/943 від 8 червня 2016 року, що дозволить удосконалити національне законодавство та забезпечити охорону комерційної таємниці у кримінальному провадженні.

Важливість питання удосконалення засобів охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні зумовлена тим, що перспектива втрати конфіденційності комерційної таємниці в ході кримінального провадження

утримує власників комерційних таємниць від участі в кримінальному процесі, сприяння розкриттю справи та здійснення справедливого правосуддя, що ставить під загрозу ефективність передбачених законодавством заходів, процедур і засобів охорони комерційної таємниці [2] та завдання кримінального провадження, що передбачені статтею 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [3]. Таким чином, необхідно встановити ефективні засоби охорони комерційної таємниці у ході кримінального провадження.

Питанням захисту комерційної таємниці займалися такі науковці, як А.І. Марушак, З.Б. Живко, С.В. Кавун, М.І. Зубко, В.М. Коссака, А.М. Новицький та багато інших. Розгляду проблематики розслідування розголошення комерційної таємниці свої роботи присвятили М.В. Рудик, Р.Н. Белінський, В.М. Іващенко, О.П. Горпинюк, Ю.І. Дем'яненко, О.В. Прохницький, І.Б. Ткачук та інші. Однак проведені дослідження не вичерпують зазначеної проблематики, оскільки потребують додаткового осмислення питання засобів охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні, в тому числі в аспекті гармонізації національного законодавства із

законодавством Європейського Союзу, а саме Директиви 2016/943.

Мета статті полягає в аналізі правового регулювання комерційної таємниці у кримінальному провадженні, засобів її охорони, а також у розробці пропозицій щодо засобів охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні, пов'язаних з гармонізацією національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Комерційна таємниця є невід'ємною частиною діяльності підприємств, організацій, а також збереження добросовісної конкуренції, що сприяє стабільності економіки нашої держави. Під комерційною таємницею, відповідно до статті 505 Цивільного Кодексу України, розуміється інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з чим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Так, комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [4].

Згідно з статтею 2 Директиви (ЄС) 2016/943 від 8 червня 2016 року комерційна таємниця має відповідати таким вимогам: секретність такої інформації, яка полягає у тому, що вона не є загальновідомою чи легкодоступною для осіб, які мають справу з такою інформацією; комерційна цінність; наявність вжитих розумних заходів для збереження її в таємниці [2].

Виходячи з національного законодавства істотними, невіддільними та невід'ємними ознаками комерційної таємниці є інформаційність комерційної таємниці; конфіденційність; комерційна цінність та захищеність інформації, яка становить комерційну таємницю. Ці ознаки комерційної таємниці є істотними, необхідними та невіддільними. Варто зауважити, що невідповідність комерційної таємниці вищепереліченим ознакам змінює режим цієї інформації, у зв'язку із чим вона не отримує статусу охоронюваної законом таємниці. Тому в разі подання клопотання про дозвіл на тимчасовий доступ до речей і документів, а саме комерційної таємниці, яка не відповідає вимогам, що згадуються вище, то у задоволенні такого клопотання відмовляється повністю [5].

Не важко помітити, що під комерційною таємницею розуміється інформація, що й визначає подальші шляхи поведінки з нею та можливість застосування положень Закону України «Про інформацію», згідно з яким за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом (ст. 20 Закону України «Про інформацію»). Стаття 6 Закону України «Про інформацію» передбачає, що «право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя». Так, інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація [1]. Як зазначають Скулиш Є. та Прокоф'єва Д., у доктрині таємниці визначається, які інформації про дії (стани або інші обставини) певної особи (громадянина, організації, держави), що не підлягає розголошенню; секретну чи конфіденційну інформацію (відомості), що відомі або довірені вузькому колу суб'єктів, і розголошення якої тягне юридичну відповідальність; сферу об'єктивної реальності, приховану від сприйняття та розуміння [6, с. 36].

Безпосередньо з інформацією пов'язаний один із принципів кримінального процесу, а саме гласність, за допомогою якого, як зазначають Зайцева-Калаур І.В. та Венгер О.П., здійснюється захист комерційної таємниці в національному законодавстві, який обмежується лише можливістю проведення закритих судових засідань, до яких мають доступ лише учасники справи, а також особливим режимом проголошення судового рішення [7, с. 219]. Вважається, що поряд з комерційною таємницею у кримінальному провадженні доцільно використовувати термін «охорона», адже охорона комерційної таємниці відбувається під час усього кримінального провадження та охоплює захист, під яким розуміють вид і міру можливого або обов'язкового впливу на суспільні відносини, які зазнали протиправного впливу, з метою поновлення порушеного, невизнаного чи оспореного права [8]. Тобто охорона застосовується під час усього кримінального провадження та в разі порушення комерційної таємниці.

Так, однією з підстав здійснення кримінального провадження в закритому провадженні є наявність у ньому таємниці, що охороняється законом, якщо здійснення провадження у відкритому судовому засіданні може призвести до її розголошення (п. 4 ч. 2 ст. 27 КПК). До речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, відносять 1) інформацію, що знаходиться у володінні засобу масової інформації або журналіста і надана їм за умови нерозголошення авторства або джерела інформації; 2) відомості, які можуть становити лікарську таємницю; 3) відомості, які можуть становити таємницю вчинення нотаріальних дій; 4) конфіденційну інформацію, в тому числі таку, що містить комерційну таємницю; 5) відомості, які можуть становити банківську таємницю; 6) особисте листування особи та інші записи особистого характеру; 7) інформацію, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту, маршрутів передавання тощо; 8) персональні дані особи, що знаходяться у її особистому володінні або в базі персональних даних, яка знаходиться у володільця персональних даних; 9) державну таємницю; 10) таємницю фінансового моніторингу; 11) відомості, що становлять професійну таємницю відповідно до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» (ч. 1 ст. 162 КПК) [3].

Сучасний стан правового регулювання охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні не відповідає потребам суспільства. Так, КПК, крім можливості проведення закритого судового засідання, передбачає:

1) обов'язок захисника (ч. 3 ст. 47 КПК), потерпілого (ч. 1 ст. 57 КПК), представника юридичної особи (п. 3 ч. 7 ст. 64-1 КПК), третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт та його представника (п. 3 ч. 7 ст. 64-2 КПК), не розголошувати відомості, які стали їм відомі і становлять охоронювану законом таємницю [3]. Дане положення відповідає статті 9 Директиви (ЄС) 2016/943, яка передбачає зобов'язання сторін, їхніх адвокатів чи інших представників, посадових осіб, свідків, експертів та будь-яких інших осіб, які беруть участь у судовому розгляді, не використовувати та не розголошувати будь-яку комерційну таємницю як під час кримінального провадження, так і після нього [2]. Проте варто зауважити, що дане зобов'язання має поширюватися на всіх учасників кримінального процесу та припиняється у разі збігу строку чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю – обмежується строком існування сукупності ознак комерційної таємниці, встановлених частиною першою статті 505 Цивільного кодексу України [4];

2) що слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомо-

мостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала) (п. 11 ч. 3 ст. 42 КПК). Вважається за доцільне, з метою гарантування дотримання всіма учасниками кримінального процесу, яким стало відомо про комерційну таємницю, зобов'язання щодо її нерозголошення, запровадити обов'язкову дачу письмової розписки про нерозголошення даної інформації, про що й зазначають Бараннік Р.В. та Назаренко П.Г. [9].

Вважається, що одним із перших у світі, хто запровадив систему захисту інформації на законодавчому рівні, є американці [10], саме у США високо цінується комерційна таємниця, у зв'язку із чим діють жорсткі обмеження щодо доступу та розголошення її даних. Так, Wexler R. у своїй статті наводить декілька прикладів судових рішень, серед них рішення у справі E. Loomis: чоловік був засуджений до шести років позбавлення волі, враховуючи висновок прогностичної комп'ютерної програми, яка вказувала на «високий відсоток рецидиву». E. Loomis, підозрюючи, що програма розглядає стать, як фактор оцінки ризику, просив отримати дані про процес вироблення висновку та фактори, які враховуються у програмі, проте розробник заперечив його доводи та відмовив у наданні даних щодо механізму роботи програми, адже вони становлять комерційну таємницю. Таким чином, оскарження висновку не вдалося, бо ні суддя, ні E. Loomis не мали доступу до комерційної інформації, охоронюваної законом [11, с. 1369].

Схожа ситуація була і тоді, коли ув'язнений G. Rodríguez отримав відмову в умовно-достроковому звільненні через програму, яка давала висновки щодо оцінки ризиків, яку він отримував двічі та помітив розбіжність у показниках, які надає програма. У зв'язку з вищезазначеним чоловік хотів довести неправильність висновків програми, проте без доступу до даних механізму такого обрахунку, що становить комерційну таємницю, доведення його тези стало неможливим. Він не зміг нікого переконати у помилці програми, тому він був змушений повернутися до комісії щодо умовно-дострокового звільнення через шість місяців з тими ж балами [11, с. 1370]. Авторка статті наголошує, що захист комерційної таємниці не повинен зменшувати чи певним чином обмежувати права обвинуваченого на процесуальний захист та стверджує, що комерційній таємниці не повинні отримувати особливий захист виключно на підставі їхнього статусу як об'єкта інтелектуальної власності [11, с. 1376].

Вважається, що позиція абсолютної охорони комерційної таємниці, яку зображають вищезазначені справи, є хибною, адже це може перешкоджати захисту прав громадян, реалізації принципів кримінального судочинства, а також врахуванню усіх обставин справи, проте захист комерційної таємниці повинен бути. Щобільше, застосування такої позиції до захисту комерційної таємниці у національному законодавстві суперечить завданням кримінального провадження, які полягають у «захисті особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охороні прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпеченні швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура» [3]. Згідно з Директивою (ЄС) заходи, процедури та засоби правового захисту комерційної таємниці не повинні ставити під загрозу чи підривати основні права і свободи чи суспільні інтереси. Такі заходи повинні бути спрямовані на те, щоб судові органи враховували такі фактори, як: 1) вартість та інші специфічні ознаки комер-

ційної таємниці; 2) законні інтереси сторін; 3) законні інтереси третіх осіб; 4) суспільні інтереси; 5) наслідки розголошення комерційної таємниці для її власника, яким, згідно з статтею 2 Директиви 2016/943, вважається будь-яка фізична чи юридична особа, яка на законних підставах контролює комерційну таємницю. Такі заходи повинні відповідати принципу пропорційності та бути пристосованими до мети безперебійного функціонування внутрішнього ринку досліджень та інновацій, зокрема шляхом запобігання незаконному придбанню, використанню та розголошенню комерційної таємниці [2].

КПК передбачає можливість тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, яка закріплена у частині 6 статті 163 цього кодексу, проте слідчий суддя, суд постановляє ухвалу про надання такого дозволу, якщо сторона, крім обставин, передбачених частиною 5 цієї статті, а саме, що документи або речі перебувають або можуть перебувати у володінні відповідної фізичної або юридичної особи; самі по собі або в сукупності з іншими речами і документами кримінального провадження, мають суттєве значення для встановлення важливих обставин у кримінальному провадженні та не становлять собою або не включають речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, доведе можливість використання як доказів відомостей, що містяться в цих речах і документах, та неможливість іншими способами довести обставини, які передбачається довести за допомогою цих речей і документів [3]. Аналіз рішень із судової практики дозволяє зробити висновок про можливість отримання тимчасового доступу до комерційної таємниці: так, Ухвалою Яготинського районного суду Київської області від 6 лютого 2018 року було задоволено клопотання слідчого СВ Яготинського відділу поліції Переяслав-Хмельницького відділу поліції ГУ НП в Київській області про тимчасовий доступ до документів, які містять комерційну таємницю, тобто можливість ознайомитись та вилучити (здійснити виїмку їх завірених копій) у посадових осіб зазначеної установи усіх документів, які містяться в матеріалах реєстраційної справи ТОВ «Віпер» [12]. Ще одним прикладом може слугувати Ухвала Лебединського районного суду Сумської області, згідно з якою слідчому СВ Лебединського ВП ГУНП України в Сумській області було надано тимчасовий доступ до документів, які містять охоронювану законом таємницю (комерційну таємницю), а саме: комерційної накладної на вантаж (мінеральні добрива «амонія нітрат/селітра аміачна/марка Б»), що належить ТОВ «Ворожбалатінвест»), в якій містяться дані щодо адреси відправника та отримувача, щодо порядку, строку та способу транспортування вантажу, щодо точної назви, способу пакування та вартості вантажу; комерційного акту, який було складено після комісійної видачі вантажу власникові, в якому містяться дані щодо відправника і станції відправлення та одержувача і станції призначення, щодо відомостей про вагон, пломби та відмітки в накладній, щодо результатів перевірки (комісійної видачі), щодо опису виявленого під час перевірки із зазначенням кількості недостачі або надлишку та іншого [13].

Ураховуючи стратегічний курс нашої держави на набуття членства в ЄС, важливою є гармонізація національного законодавства з Директивою (ЄС) 2016/943 від 8 червня 2016 року. Згідно з Директивою одним із основних способів захисту комерційної таємниці під час кримінального провадження є обмеження кола осіб, які мають доступ до доказів або слухання, яке має складатися принаймні з однієї фізичної особи з кожної сторони, а також з відповідних захисників та інших осіб, що мають відповідну кваліфікацію для вирішення справи. Таким чином, кількість осіб не повинна бути більшою, ніж це необхідно для забезпечення дотримання права сторін судового процесу на ефективний засіб правового захисту та на справедливий судовий розгляд [2].

Поряд із комерційною таємницею до речей та документів, що містять охоронювану законом таємницю, відноситься і державна таємниця, чіє правове регулювання знаходиться на кращому рівні у порівнянні з комерційною таємницею, що безпосередньо пов'язано зі значущістю державної таємниці для безпеки держави України. КПК містить статтю 517 [3], яка і регулює процесуальні питання охорони державної таємниці під час кримінального провадження, зважаючи на те, що державна таємниця та комерційна таємниця являють собою таємну інформацію, проте з різним рівнем суспільної значимості, вважається за доцільне застосовувати деякі положення (які виправдані значущістю комерційної таємниці), що передбачені вищезгаданою статтею для забезпечення охорони та захисту комерційної таємниці: 1) процесуальні рішення не повинні містити відомостей, що становлять комерційну таємницю; 2) кримінальне провадження здійснюється у закритому судовому засіданні впродовж усього провадження; 3) учасникам, які беруть участь у кримінальному провадженні, у якому присутня комерційна таємниця, забороняється робити виписки та копії з матеріалів, які містять дані про неї; 4) здійснення кримінального провадження, яке містить комерційну таємницю, не є підставою для обмеження прав його учасників, крім випадків, передбачених законом та обумовлених необхідністю забезпечення охорони державної таємниці. Варто зауважити, що положення щодо заборон мають бути забезпечені заходами процесуальної відповідальності (попередження, штрафи), що сприятиме їх дотриманню. З метою законодавчого закріплення вищезазначених та інших положень правової охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні вважається за доцільне розробити та прийняти Міністерством внутрішніх справ України Наказ «Про затвердження Інструкції про здійснення кримінального провадження, у якому наявна комерційна таємниця», що сприятиме ефективності правового регулювання охорони комерційної таємниці та наближенні до законодавства країн Європейського Союзу, які керуються спеціальними нормативно-правовими актами для врегулювання даного питання.

Висновки. Таким чином, охорона комерційної таємниці має неабияке значення у кримінальному про-

вадженні, адже забезпечує охорону прав та інтересів власників даної комерційної таємниці та добросовісну конкуренцію, що сприяє стабільності економіки нашої держави. Сучасний стан охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні передбачає застосування таких заходів, як: 1) обов'язок учасників кримінального провадження не розголошувати відомості, які стали їм відомі і становлять охоронювану законом таємницю, як під час, так і після кримінального провадження до збігу строку існування сукупності ознак комерційної таємниці; 2) заборона застосовувати технічні засоби під час проведення окремих процесуальних дій або ж на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю. Вважається за доцільне використовувати, як засоби охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні, таке: 1) надання учасниками, яким стало відомо про комерційну таємницю, письмової розписки про нерозголошення цієї комерційної таємниці; 2) обмеження кола осіб, які мають доступ до доказів або слухання, щоб це забезпечувало дотримання права сторін судового процесу на ефективний засіб правового захисту та на справедливий судовий розгляд; 3) процесуальні рішення не повинні містити відомостей, що становлять комерційну таємницю; 4) кримінальне провадження здійснюється у закритому судовому засіданні впродовж усього провадження; 5) учасникам, які беруть участь у кримінальному провадженні, у якому присутня комерційна таємниця, забороняється робити виписки та копії з матеріалів, які містять дані про неї. Зазначено щодо необхідності забезпечення положень щодо заборони застосування технічних засобів при проведенні окремих процесуальних дій, розголошення чи використання комерційної таємниці заходами процесуальної відповідальності (попередження, штрафи), що сприятиме їх дотриманню. З метою законодавчого закріплення вищезазначених та інших положень правової охорони комерційної таємниці у кримінальному провадженні запропоновано доручити Міністерству внутрішніх справ України розробити та прийняти Наказ «Про затвердження Інструкції про здійснення кримінального провадження, у якому наявна комерційна таємниця».

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48.
2. Про захист нерозголошених ноу-хау та ділової інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного отримання, використання та розголошення: Директива (ЄС) Європейського Парламенту та Ради від 8 червня 2016 р. № 2016/943. URL: <http://surl.li/bexew> (дата звернення 23.01.2022).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. Ст. 11.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. №435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 7.
5. Про відмову у задоволенні клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів: Ухвала слідчого судді Семенівського районного суду Чернігівської області Гнип О. І. від 22 листопада 2019 року. Провадження № 1-кк/744/187/2019. URL: <http://surl.li/bexex> (дата звернення 23.01.2022).
6. Скулиш Є. Прокоф'єва Д. Охоронювана інформація в кримінальному процесі. *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні*. Випуск 1(18). 2009 р. С. 35–43.
7. Зайцева-Калаур І.В., Венгер О.П. Окремі питання гармонізації законодавства України та законодавства ЄС щодо охорони та захисту комерційної таємниці. *Topical Issues of science and practice*. С. 214–221. URL: <http://surl.li/beswsc> (дата звернення: 23.01.2022).
8. Стефанчук Р.О. Цивільне право України : навч. посібн. Київ : Прецедент, 2005.
9. Бараннік Р.В., Назаренко П.Г. Особливості охорони інформації, що становить таємницю у кримінальному судочинстві. *Наука і практика*. С. 15–18. URL: <http://surl.li/betsj> (дата звернення: 23.01.2022).
10. Василенко Д.П., Маслак В.І. Законодавство провідних країн світу в сфері захисту інформації. *Вісник КДУ імені Михайла Остроградського*. Випуск 2/2010 (61). Ч. 1. 2010. С. 128–132.
11. Wexler R. Life, Liberty, and Trade Secrets: Intellectual Property in the Criminal Justice System. *Stanford Law Review*. Volume 70. May 2018. URL: <http://surl.li/betsl> (дата звернення: 23.01.2022).
12. Про задоволення клопотання про тимчасовий доступ до документів: Ухвала Яготинського районного суду Київської області від 6 лютого 2018 року. Провадження № 1-кк/382/28/18. URL: <http://surl.li/bexfb> (дата звернення: 23.01.2022).
13. Про дозвіл на тимчасовий доступ до речей і документів - які містять охоронювану законом таємницю: Ухвала Лебединського районного суду Сумської області від 15 лютого 2016 року. Провадження 1-кк/580/33/16. URL: <http://surl.li/bexfc> (дата звернення: 23.01.2022).